

BOTANISKA NOTISER.

N:o 4.

Lund.

1845.

1. *Eliæ Fries Novitiæ Floræ Suecicæ. Continuatio sistens Mantissam I, II, III uno volumine comprehensas. Accedunt de stirpibus in Norvegia recentius detectis prænotiones e maxima parte communicatæ a Math. N. Blytt. Lundæ & Upsaliæ 1832—1842. 8:o.*

Detta allmänna titelblad föregår den nu afslutade och Ref. nyligen tillhandakomna *Mantissa tertia* till Prof. Fries's *Novitiæ Floræ Suecicæ*. Redan i N:o 4 af Literaturbihanget för 1842 redogjorde Ref. för de då utkomna 3 arken af detta intressanta och rikhaltiga arbete; och han vill nu på samma sätt referera de sedermera utgifna 9 1/2 arken (sid. 49—204); men som häri framställes en sådan mängd af dels för Skandinavien nya arter, dels nya anordningar, dels ock intressanta och gedigna anmärkningar, stadnar Ref. i villrådighet huru han, utan att göra denna anmälan alltför vidlyftig, skall kunna redogöra för detta arbete; ingen skandinavisk Botanist kan dock undvara detsamma och af denna anledning torde det vara tillräckligt att här angifva allenast följande.

Diagnos meddelas på en ny art *Thalictrum glomerulosum*, som Förf. funnit i gamla svenska herbarier utan angivelse af något specielt vextställe; sjelfva vexten öfverensstämmer med *Th. minus*, men blommornas fördelning med *Th. flavum*. — *Ranunculus lanuginosus* Suec. från Gottland bestämmes till *R. nemorosus* DC. Koch, och dess diagnos meddelas; likaledes för en annan art *R. silvaticus* Thuill., hvilken hittills allenast anmärkts "in cultis & ruderatis" kring Upsala; den står närmast *R. acris*, men skiljer sig derifrån isynnerhet "rhizomate crasso car-

noso repente". — Karakterer upgifvas för släktet *Batrachium* Wimm. (se Bot. Not. 1842 N:o 11 sid. 181) och diagnoser meddelas för de 4 inhemska arterna. — *Ajuga alpina* L. beskrifves: dess diagnos är följande: sarmentoso-reptaus, caulibus adscendentibus, foliis oblongo-ovatis lævibus glabris, radicalibus emarcidis, stolonum & caulium mediis maximis, verticillis decemfloris distantibus. — In regionibus montosis & alpinis, solo granitico formationis primævæ. Styrö extra Gothoburgum: M. v. Düben. In Norvegia aliquot locis lecta. — Den förhåller sig till *A. pyramidalis* som *A. reptans* till *A. genevensis*. — *Aj. alpina* Auctt. rec., Fr. Nov. p. 174 hör till *A. genevensis*, hvilken endast förekommer i lägre regioner på öfvergångs- eller nyare formationen. — *Mentha rotundifolia* L., funnen på Bornholm, beskrifves. — Åtskilliga anmärkningar meddelas öfver *M. silvestris* & aff. — *M. gentilis* L., hvars storblommiga typiska form är *M. Agardhiana* Fr., skiljer sig från *M. rubra* "foliis sterilibus distincte petiolatis" och från *M. sativa* L. "foliis floralibus sessilibus". — Af släktet *Orobanche*, hvilket hittills ej i Sverige representerats af mera än 1 säker art, framställas här 4 arter, hvilka sålunda diagnostiseras: *O. major* L. sepal. bifidis binervibus, cor. tubulosa dorso arcuata, labiis porrectis, superiori crenulato-crispo, inferiori tricrenato, filamentis infra medium tubi insertis, latere exteriori pilosis, stylo pilosello, stigmatis lobis globosis glabris. (*O. elatior* Sutt. — *E. B.*). Plurimis Scaniæ locis; semper in *Centaurea Scabiosa*. — *O. Cirsii*: sep. uninervibus simplicibus, cor. ventricosum arcuatum ringente, labio superiori bifido lævi, inferiori deflexo profunde trilobo, stamin. prope basin insertis styloque glabris, stigmatis lobis explanatis glabris. — In radicibus *Cirsii heterophylli* in monte Hunneberg Vestrogothiæ (1841, 1842) detexit Mathesius. — Tästar i storlek med föregående men är alltid gracilare. — *O. minor* Sutt.: sep. plurinervibus e basi ovata subulatis, cor. tubulosa arcuata, labiis obtuse-denticulatis venosis undulatis, superiori bilobo porrecto, lobis labii infer. subrotundis subæqualibus, staminibus sub medio tubi insertis glabris inferne pilis sparsis obsitis. — "Unicum possideo specimen in

insula Hallands Väderö ante 30 annos a Cl. Ljung fil. lectum; de novo quærenda. In qua natum planta nescimus. — "Ab *O. majori* primo obtutu dignoscitur statura gracili & superiori caulis parte velutino". — *O. Epithymum* DC. Koch: sep. pluri-nervibus lanceolato-acuminatis tubo corollæ longioribus, cor. campanulata dorso leviter arcuata extus labioque superiori intus glanduloso-pilosa, labiis inæqualibus acute dentatis margine crispatis, superiori sursum subcurvato bilobo, lobo intermedio labii inferioris lateralibus duplo longiori, stam. sparsim pilosis apice styloque glanduloso-pilosis, stigmatate velutino. — Supra radices *Thymi Serpylli* & *Medicaginis falcate* in monte Thorsborg Gottlandiæ detexit Zetterstedt. —

Skillnaden mellan *Rhinanthus major* och *minor* framställes och arterna med tillhörande varieteter diagnostiseras. Det anmärkes att man ej får lägga för mycken vikt på karaktererna som hämtas af frukten eller fröns hinnkant; af *Rh. major* antagas 3 var.: *platypterus*, *stenopterus*, *apterus*. — *Euphrasia gracilis* diagnostiseras. — Äfvenledes *Cochlearia arctica* och *C. anglica*. *Cochl. arctica* Schlecht. siliculis ovato oblongove lanceolatis utrinque acutis lævibus, stylo distincto apiculatis, fol. radic. ovatis petiolatis, caulinis sessilibus subunidentatis. (*C. anglica* Hartm. Skand. ed. 3.). Ad Tromsö Finmarkiæ. — *C. anglica* L. siliculis oblongatis ventricosis venoso-reticulatis obtusis, stylo subelongato apiculatis, fol. radic. ovatis, caulinis amplexicaulibus sinuato-dentatis. (*C. fenestrata* Br. DC. — *C. anglica* Wahl. Lapp. est var. *C. officinalis*). — In Finmarkia orient. prope Alten in Elvebakken: Blytt. — Förf. försvarar sin åsigt att *C. armoracia*, *macrocarpa* och *microcarpa* böra hänföras till slägtet *Nasturtium*. — En monografisk öfversigt lemnas af de skandinaviska arterna af slägtet *Camelina*; trenne antagas med följande diagnoser: *C. silvestris*: siliculis elongato-pyriformibus rigidis punctato-scabris, margine compresso ancipitibus, apice integris, stylo elongato persistente rigido rostratis, racemo solitario, pedicellis fructiferis suberectis strictis, foliis basi sagittata sessilibus confertis lanceolatis subintegerimis enervibus cauleque rigido strictis subhirsuto-scabris. (Myagr.

s. *Cam. sativa* *Auctt. p. p. Sv. B.* — var. *α. L.* — DC. *Brasica campestris* *Fl. D. t. 550* excl. col. et siliquis seors. pictis. *C. microcarpa* *Ledeb. Ross.*) — Var. *microcarpa*: simplicissimum, strigoso-hirsutum, siliculis duplo minoribus. (*C. microc. DC. C. silvestris Wallr.*). In campis arenosis, clivis et ruderalis grumosis, tæniis maritimis (ex. gr. Roslagiæ) Sueciæ tantum orientalis, certe silvestris; nec non in agris v. c. Uplandiæ passim, numquam vero inter Linum et segetes annuas. *Flor. Majo.* — *C. foetida*: silic. obovato-subglobosis inflatis punctatis flaccidis, ob valvulas maxime convexas immarginatis, apice retusis, stylo brevi terminatis, demum in pedicellis patulis laxis subpendulis, caule vage ramoso foliisque elongatis, infimis subdentatis versus basin sagittatam attenuatis, laxis lævibus subpilosis. (*Cochl. foetida Schkuhr. Myagr. sat. γ. L. Spec.*) a. *integrifolia* fol. integerimis infimisve dentatis. *M. sat. L. Svec. Wahl. Svec. Fl. D. 1038.* — b. *pinnatifida* fol. inferioribus lyrato-pinnatifidis. *M. pinnatif. Ehrh. Cam. pinnatifida Horn.* — *C. dentata* *Rec. pr. p. var β DC. syst.* Sponte in lutosi arenosisve ad ripas raro; sed per omnem Scandinaviam, quousque Linum colitur, cum hoc invito disseminata. *Flor. Jul. Aug.* — *C. sativa*: silic: obovatis ventricosis duris, ob valvulas maxime convexas æqualibus (nec aucipitibus) tenue marginatis, apice integris stylo brevi terminatis, pedicellis patulis subflexuosis rigidis, caule rigido pubescente apice paniculato-ramoso, fol. a basi sagittata elongatis patentibus acutis subdentatis glabris. (*Myagr. sat. β L. M. dent. Willd. Cam. dent. Horn. Fl. Dan* — var *α DC. C. sat. Auctt pr. p. Ledeb. C. macrocarpa Reich Tetr.*). In provinc. australior. Sueciæ aliquot locis colitur; raro inter segetes annuas et Linum quasi sponte, v. c. Scaniæ, Halland. &c. *Floret Jun. Jul.* — Var. *microphyllum* och *Stifolium* af *Nasturt. officinale* framställas. — *Alyssum calycinum* är funnen vid Fundbosjön i Upland; *Thlaspi perfoliatum* på samma ställe äfvensom i trakten af Stockholm. *Thl. alpestre* L. funnen vid Norrköping beskrives: caule simplici basi caudiculös cæspitosos enitente, fol. caul. sessilibus, racemis elongatis, siliqua triangulo-cordata late emarginata, stylo exserto. — *Barbarea præcox* framställes historiskt.

— Af *Arabis petræa* karakteriseras var. *ambigua*: elatior, fol. radic. lyrato-sinuatis, caulinis subdentatis, radice tenuiori (Ar. *ambigua* DC. Hook.) — *Ar. arenosa* Scop. Koch erhåller följ. diagnos: caule pilis simplicibus hirtis, foliis pube ramosa adpersis radic. rosulatis lyrato-runcinatis, lobis utrinque 5—9, caulinis in petiolum breve attenuatis, superioribus integerrimis, siliquis strictis anguste linearibus planiusculis, nervo longitudinali tenuissimo. — var. *borealis*: glabrior, siliquis suberectis; vexer vid Norrköping; hit hörer högst sannolikt *Sisymb. arenosum* L. Sv. — *Sisymb. Araboides* Hook. (Arab. *lyrata* L. A. Kamschatica Fisch. Ledeb. A. *ambigua* Bong.) funnen i Kamschatka och N. Amerika, beskrives för jemnförelsens skull. För *Sis. Thalianum* var. *lyratum* lemnas följande karakterer: hirtum, pilis caulis simplicibus, foliorum 2-3-furcatis, fol. radic. obovato-oblongis pinnatifido-lyratis dentatis, caulinis numerosis cuneato-lanceolatis, pedicellis elongatis patentibus, siliquis ascendentibus. Vexer i mellersta Sverge. — *Hesperis matronalis* uptages. — *Erys. hieracifolium* v. *durum* beskrives och anmärkes att *Cheiranthus alpinus* Sm. är en form af *Er. hieracifolium*. — *Sinapis arvensis* var. *incisa* fol. acute-incisis, siliquis longioribus erectiusculis incurvisque, rostro teretiusculo (*S. orientalis* β DC. *S. Schkuhriana* Reich.?) uptages såsom vexande "in arvis Scaniæ". — Följ. arter af *Corydalis* beskrivas: *C. solida* Sm. rad. tuberosa solida, racemo elongato laxifloro erecto multifloro, bracteis flore brevioribus, pedicellis fructif. laxis siliquam anguste-lanceolatam æquantibus, pet. infer. basi gibbo, calcare curvato, stylo a basi geniculata deflexo ascendente. (Fum. *solida* L. *mscpt.* Curt. Ehrh. E. B. Cor. *digitata* Pers. Reich. Bulbocapn. Halleri Drej. Bot. Not.). Ronneby Blekingiæ. — Såsom underart här af framställes: *C. laxa*: rad. prioris, racemo conferto cernuo, bract. maximis inæqualiter incisissimis integerrimisve flores æquantibus, pedicellis tenuibus, fructif. recurvis, siliquam lanceol. dimidiam æquantibus, calcare styloque rectis. In nemoribus Sueciæ mediæ. — *C. pumila* Host: rad. tuber. solida, racemo conferto multifloro, pedicellis firmis caps. ovato-lanceolato triplo brevioribus, demum recurvo-

patulis, calc. recto, pet. infer. basi subæquali, stylo simpliciter ascendente. (Bulboc. Lobelii *Drej.* Cor. l. Fum. Halleri *Fl. D. Hartm.*). *a. obesa*: curta robusta, racemo arrecto compacto (C. Lobelii *Tausch*). *b. macilentæ*: gracilis laxior, racemo laxiori cernuo (C. pumila *Koch, Reich.*). In nemor. Sueciæ orient. a Scania ad Uplandiam. *Obesa* præcipue insignis in Gottlandia. — *C. alpina* Gay hörer till en form af *C. fabacea*. — *Ulex europæus* L. uptages; den lærer fordom funnits på Hallands Väderö. Förf. visar, att man bör vara högst varsam att utsluta vexter ur ett lands flora.— De under *Medicago sativa* och *falcata* förblandade arter karakteriseras sålunda: *M. sativa* L. pedunc. racemosis, corollæ vexillo oblongato violaceo-striato, legum. spiraliter tortis, caule fistuloso suberecto acutangulo herbaceo ramis teretibus. — Var. *b. decolorans*: caule subdecumbente, fol. sæpe angustioribus (*M. media DC.*). In pratis Scaniæ, Gottlandiæ olim sata. — *M. silvestris* Fr. pedunc. laxe racemosis, vexillo cor. oblongato atroviridi-striato, legum. annularibus semicircularibusve, caule fæcto erectiusculo, sursum ramisque teretibus. (*M. falcata Sm. Reich. &c.*). Var. *procumbens*: caule decumbente, flor. sæpe versicoloribus. (*M. sat. versicol. DC. M. falcata Bess.*). In Scania, Ölandia, Gottlandia, rarissime in Uplandia; prorsus silvestris. — *M. falcata* L. pedunc. corymboso-racemosis, vexillo cor. ovato breve *badiostriato*, leg. falcato-rectiusculis (interdum tortis nec annularibus), caule procumbente tereti solido demum indurato-rigido. (*M. intermedia Schult. DC. M. procumbens Bess. M. glomerata Balbis DC.*). Præcipue in Suecia orientali, in occidentali rarissime; vix in Norvegia. — *Med. ornithopodioides*, sunnen på Kristiansör vid Bornholm, beskrives. — Rörande slägtet *Hieracium* anföras flera intressanta anmärkningar. Förf. som anser att alltför många arter (t. ex. af *Tausch, Frölich*) blifvit åtskiljda, granskar värdet af de karakterer, som i allmänhet begagnats; han anmärker vidare, att man ej får vara för frikostig med antagandet af hybrida former, hvarken i detta eller de fleste andra släkten. Som Prof. Blytt i Kristiania bearbetar en monografi öfver de skandinaviska arterna, hvartill Förf.

kommer att lemna sina bidrag, vill han ej nu ingå i några specialiteter; han anmärker allenast att i karakteren på afdelningen *Pilosella* i Mant. 2. pag. 43 hafva orden "imbrilliferodentatum in omnibus, præter 1-2, quibus" vid tryckningen utlemnats och böra därför insättas mellan "receptaculum" och "punctato-areolatum". — *H. aurantiacum* är funnen vid Eksjö i Småland; den karakteriseras för att framställa skillnaden från den i Norge förekommande vexten, hvilken antages såsom underart *Norvegicum* och är *H. multiflorum* Schleich. — En för skandinavians flora ny art uptages från Norge *H. glanduliferum* Hoppe: caule monocephalo subaphyllo superne tomentoso glandulifero, fol. subsessilibus lanceolatis acutis eglandulosis, capitulo subgloboso imbricato lanato, ligulis glabris. (*H. alpinum* All. Ped. — *Fl. Dan. sec. Fröl.*). — Slutligen anmärkes, att Förf. numera antager *Aphyllopoda* såsom en från *Pulmonarea* skiljd sektion. — Af *Guaphal. alpinum* anföres en var. *corymbosum* analog med formen af *Gn. dioicum*. — *Senecio barbareifolius* Krock. (*S. erraticus Bertol. Reich. DC.*) radio patente, achæniis subglabris, corymbo divergente, fol. lyratis pinnatifidis inciso-dentatis, inferiorum lobo terminali cordato-ovato maximo, lateralibus patentibus obovato-oblongis. In Scaniæ pratis humidis raro; ad Yngsjö legit *Ringstrand*. — *Cineraria aurantiaca* Hoppe, Willd. beskrives; det är denna som hittills ansetts för *C. campestris* vexande i Finmarken. — Af *Solidago virgaurea* uptages var. *litoralis* från Kalmare läns skärgård. — Öfver de skandinaviska arterna af släktet *Erigeron* meddelas en monografi; följande antagas: *E. canadensis* L., *E. acris* L., *E. rigidus* Fr. (Norge), *E. angulatus* Ledeb., *E. alpinus* L., *E. uniflorus* L. Vid ett annat tillfälle torde Ref. få återkomma till den. — Af *Achillea Millefolium* uptagas 3 varieteter, och af *Anthemis tinctoria* var. *discolor*. Släktet *Matricariæ* Skand. arter (*M. inodora*, *maritima* och *Chamomilla*) monografiseras äfven. — Likaledes de till afdelningen *Caninæ* hörande arter af *Viola*. — "Viola epipsila" från Börringe i Skåne beskrives såsom en underart (ehuru med frågetecken) af *V. palustris* med namnet *Scanica*: fol. maximis reni-

formibus glabris, serotinis cordato-reniformibus, petiolis alato-marginatis, sepalis lateralibus acutiusculis, cor. speciosa cærulescente. — Rörande *Orchis latifolia* L. & aff. framställas intressanta anmärkningar, samt följande uppställning: † foliis basi angustatis, sursum plus minus latescentibus, spica elongata æquali, flor. typice purpureis! Sp. 1. *O. latifolia* L. (*O. majalis* Reich.); 2. *O. angustifolia* Reich. (*O. Traunsteineri* Saut. *O. incarnata* Fr. *Mant.* 2.). 3. *O. sambucina* L. (*O. latifolia* L. *Öl., Fl. Suec.* 1.) — †† foliis a basi (vulgo dilatata) attenuatis, spica condensata sursum attenuata; flor. typice carneis. Sp. 4. *O. incarnata* L. — a. *latifolia* (*O. latif.* *Bor. vulgo. H. N.* 7. *N:o* 66) — b. *angustifolia* (*O. angustif.* *Vulg. H. N.* 7. *N:o* 65). 5. *O. cruenta* Müll. — En ny art tillägges: *O. cordigera*: labello cordato-ovato cremulato, calcare conico ovario breviori, perigonii laciniis superioribus erectis, lateralibus conniventibus, bracteis trinerviis flore longioribus, caule fistuloso 3-5-folio, fol. lanceolatis obtusiusculis patentibus, tuberibus palmatis. (*O. cruenta* *Roch. Bannat.*). Från Gottland. — En af Blytt vid Kaafjord i Finmarken funnen för Skand. ny art af *Platanthera* beskrives: *Pl. obtusata* Lindl. folio oblongo-obovato solitario, spica laxiuscula, perig. laciniis oblongo-ovatis acutis, calc. conico labellum lineare æquante, germine breviori. Äfven beskrives *Pl. chlorantha*. — Likaledes *Zostera nana* Koch: fol. 1-nerviis, spathæ pedunculo æqualis longitudinis, nucibus lævibus (sub lente modo striatulis). (*Z. Noltei* *Fl. D.*). Funnen vid Bohuslänska kusten 1790. — Såsom varr. af *Zannichellia pedicellata* Fr. upptagas *Z. pedunculata* Reich. och *Z. reptans* Wallm. — Rörande släktet *Carex* förekomma intressanta och vidlyftiga anmärkningar, hvilka utrymmet ej tillåter här anföra. *C. gynocrates* Wormsk. (närmast *C. dioica*) från Lappland och Saltdalen; *C. dioica* subsp. *C. isogyna* från Virihjaur i Luleå Lappmark; *C. arctica* Deind. msept. Blytt från Finmarken; *C. festiva* Dew. från Lappland och Finmarken, *C. vitilis* Fr. från Norge och nordliga Sverge (hit hänföres *C. Gebhardi* Hartm. *Skand.* 3); *C. atrata* var. *nigra* (*C. nigra* *All.*) från Dovre och Lappland; *C. punctata*

Gaud. från Arendal i Norge; *C. sparsiflora* (*C. panicea* β *Wahlenb.*) mellersta och norra Sverge; *C. irrigua* Hoppe (*C. limosa* γ *Wahlenb.*) norra och vestra Sverge; *C. stygia* n. sp., från Finmarken, med *C. rariflora* Sm. som underart; *C. vesicaria* var. *alpigena* (*C. membranacea* *Hook.* *C. hymenocarpa* *Drej.*) från fjälltrakterne; *C. paludosa* var. *spadicea* (*C. spadicea* *Roth*, *C. Kochiana* *DC.*) från Skåne och Vestergötland, beskrivas. — Derefter följer en exkurs öfver *C. acuta* L. & affin.; de fleste af dessa med tillhörande varieteter beskrivas. Dessa arter fördelas på följande sätt: † *arctica*: perigynio virgineo obovato, fructu obtusissimo: Sp. 1 *C. maritima* Müll. 2. *C. salina* *Wahl.* a. cuspidata: b. submutica. 3. *C. aquatilis* *Wahl.* med var. *salina* (*C. sal.* β *Wahl.* *Lapp.*) och underarten *C. epigejos*. 4. *C. rigida* *Good.* (*C. saxatilis* *Vulgo nec L.*) med 3 former. 5. *C. subspathacea* *Wormsk.* med varr. (i Nordlanden och Finmarken). 6. *C. bicolor* *All.* — †† *temperata*: perig. virgineo lanceolato l. apicem versus attenuato subacuto, stylis constantius 2. Sp. 7. *C. stricta* *Good.* — 8. *C. proluxa* *Fr.* (Bleking). — 9. *C. acuta* L. med 2 varr. — 10. *C. tricostata* *Fr.* (Blek., Smål., Östergötl., Upland). — 11. *C. vulgaris* *Fr.* (*C. acuta* β L. — *C. caespitosa* *Recent. nec L.*) — Allmän. — 11. *C. caespitosa* L. (*C. pacifica* *Drej.*). — Rörande *Salices* framställas några allmänna anmärkningar. — Af *Populus tremula* beskrives en var. *villosa* från Halland. — Efter några reflexioner öfver den konfusion, som genom *Smith* förorsakats i fråga om *Atriplex patula* och *hastata* L., beskrivas tvenne arter: *A. crassifolia* *C. A. Meyer:* herbacea, subprostrata, lepidoto-incana, fol. ovato-triangulari carnosis sinuato-dentatis summisque bracteis hastatis, cal. femin. rhombeis tripartito-subhastatis denticulatis, dorso subtuberculatis. — Utanföör Varberg i Halland. — *A. calotheca* *Fr.* herbacea, patulo-ramosa subprostrata, fol. triangulari-sagittatis sinuato-dentatis, supremis integerrimis, flor. terminalibus spicatis, cal. fem. triangularibus in dentes acuminatos subulatosve laciniatis. (*A. hast.* var. *calotheca* *Rafn.* *A. laciniata* L. *Suec.* *A. hastata* *Smith. & Rec. nec L.*). Långs kusten från Skåne till Norska Nordlanden. — Slägtet

Cystopteris Bernh. antages och karakteriseras, med följande förut till *Aspidium* förda arter: *C. crenata*, *C. montana*, *C. alpina*, *C. fragilis*. — Af *Pteris aquilina* framställes var. *pubescens*: pub., rigida, frondis ramis erectis, foliolis angustioribus subdeflexis. Gottland på Thorsburg. — *Hymenophyllum Wilsoni* Hook. beskrifves. Äfvenså *Equisetum silvaticum* var. *capillare*: caule apice subarcuato, ramis numerosissimis ramulisque tenuissimis capillaribus strictis triquetris. In fagetis Scaniae, Smolandiae locis uliginosis. — *Equis. riparium*: caule fructific. evasculari aphylo persistente, demum ramulos paucos exserente, vaginis quadrifidis cincto, sterilibus distortis paucis & vage-ramulosis, ramis subsimplicibus triquetris, caule longioribus. Ad ripas provinc. occident. v. c. Smolandiae, Vestrogothiae.

Slutligen meddelas (sid. 169—202) åtskilliga tillägg. — Förf. visar att *Veronica agrestis* Ten. är *V. polita* Fr., hvaremot den förres *V. didyma* synes vara *V. agrestis calycida*. — *Fedia carinata* Koch, hvaraf Retzius förvarat 2 ex. från Cimbrishamn, beskrifves. — *Eriophorum russeolum* Fr. återtages såsom sjelfständig art, enär *E. Chamissonis* C. A. Meyer är samma som den Svenska *E. capitatum*. — Af *Agrostis spica venti* beskrifvas 2 varr. — Anmärkningar framställas öfver *Blyttia* Fr. — Släktet *Calabrosa* Pal. B. karakteriseras och dess arter uppräknas; de tre skandinaviska beskrifvas: *C. latifolia* Fr. (*Agrost. paradoxa* Br., *Colpod. latifolium* Br., *Trin.*) funnen af Lund vid Tanaelv i Finmarken; *C. aquatica* P. B. (*Aira L. Molinia Wahtenb. Glyceria M. K., Colpodium Trin.*) med var. *subtilis*; *C. algida* Fr. (*Agrostis Soland., Phippsia Br.*) — Samtliga till *Glyceria* hörande arter ordnas och uppräknas. — Anmärkningar meddelas om *Aira cæspitosa* L., i sammanhang hvarmed uppställning och karakterer meddelas öfver de inhemska till *Avenaceæ* hörande genera, neml.: † *Valvula exteriori apice integra acuminatâ*. Gen. 1. *Holcus* L. 2. *Vahlodea* Fr. (*Aira atropurpurea Wahl.*) 3. *Corynephorus* P. B. †† *Valv. ext. apice bifida l. truncata multidentata*. 4. *Aira* L. (typi *A. cæspitosa* & *A. flexuosa*). 5. *Airopsis* Desv. (*Aira caryophyllæa* L. & *A. præcox* L.) 6. *Trisetum* Pers. (*Avena flavescens* L. *Avena agrostidea* Læst. Fr., *Aira subspicata* L.) 7. *Avena* L. (typi *A. sativa, pubescens, elatior* L.) — *Bromus erectus*? l. *subrectus* från Upland beskrifves. — Den sanna Br. *erectus* vexer på Gottland. — *Lepturus incurvatus* var. *gracilis* från Hvellinge i Skåne beskrifves. — Vid *Anagallis cærulea* anmärkes att den är funnen vid Lyngsjö i Skåne (ej Yngsjö, såsom genom tryckfel upgifves). Förf. anser den som skiljd art. — *Chenopod. urbicum* β. *intermedium* och *Helosciadium inundatum* var. *fluitans* beskrifves; äfvenledes *Luzula glabrata* Hoppe, till hvilken all Skandinavisk *L. spadicea* hörer. Alla skand. arter af afdelningen *Lysimachion* under *Epilobium* ord-

nas och uppräknas jemte bifogade anmärkningar. Af *Ep. tetragonum* upføres var. *obscurum*. *Ep. nutans* Smft. nec Fl.-Dan. (?) erhåller här ett äldre namn *E. lineare* Mühlenb. *Ep. purpureum* Fr. Fl. Hall. återuptages som egen art. — Alla under *Elatine hydropiper* L. förenade arter diagnostiseras, hufvudsakligen i enlighet med Dübens framställning, utom det att hans *El. orthosperma* hänföres såsom underart till *E. hydropiper*. — *Silene maritima* With. och *S. Saponaria* Fr. beskrivas. — Arterna af släktet *Stellaria* genomgås; många nya former och intressanta anmärkningar meddelas. *Stell. alpestris* delas i 2 arter: *St. alp.* och *St. borealis* Bigel. — *Rosa tomentosa* var. *scabriuscula* beskrivas. Likaledes *Tilia vulgaris* Hayne och *T. parvifolia* Ehrh. — Af *Brassica Napus* anföres var. *annua* (Br. *præcox* Horn.) bland säden i Upland. — *Geranium macrorhizum* L. funnen vid Holmestrand i Norge diagnostiseras. Af *Anthyllis vulneraria* L. anföres var. *ochroleuca* med 2 former. — Slutligen nämnes att *Thalictrum flexuosum* b är af Nolte funnen på Hven. — Till slut bifogas register öfver alla 3 mantissorna.

Ehuru denna anmälan kan synas vidlyftig, har dock Ref. nödgats för utrymmets skull förbigå en stor del af den massa af intressanta observationer och anmärkningar, som i detta arbete öfverflöda, och i det Ref. på det allvarligaste upmanar isynnerhet de yngre botanisterne att med sorgfällighet studera detsamma, slutar han sin anmälan med en innerlig önskan, att den frejdade Förf. måtte få behålla helsa och krafter för att ännu under många år rikta ej blott svenska floran utan hela den botaniska literaturen med sina gedigna arbeten och i den fria naturen anställda observationer.

2. *Öfversigt af Växtfamiljerna, med afseende på deras användande vid växternas undersökning och bestämning, enligt Prof. Fries system utarbetad af Carl Fredr. Nyman. Stockh. Bagge 1843. X, 118 sid. 8:o.*

Det är en fägnande företeelse, att den förr inom Sverige alltförmycket vanvårdade naturliga metoden för vexternes ordnande och bestämmande gör sig alltmera gällande och att allt flera hjälpmedel för dess inhämtande och användande beredas. Närvarande arbete har för afsigt, att göra detsamma förtrogen för de yngre botanisterne, hvilka ännu sakna förmåga eller tillfälle att anställa de fruktanalyser, hvarpå den till en hufvudsaklig del hvilar, hvarföre dessa äfven, såvidt möjligt varit, lemats ur sigte och för de särskilda familjerna framstälts karakterer hämtade från öfriga mera i ögonen fallande delar. — Klasserna äro upställda efter Fries' anordning, men familjerna icke efter frändskapen utan efter karaktererna. Under hvarje

familj anföras exempelvis några af dithörande släkten. — Men som ett bihang (sid. 87—103) meddelas en öfversigt af familjerna efter frändskapen, med förteckning på hvarje familjs alla skandinaviska samt förnämsta utländska släkten, hvori alla de bland sistnämnda, hvilka antingen alldeles icke eller blott som odlade förekomma inom Sverge äro med särskilda tecken utmärkta. — Slutligen lemnas register dels öfver familjerna, dels öfver släktena. — Säkerligen skall detta arbete, särdeles för nybörjaren, underlätta den första insigten i den naturliga metoden för vexternas ordnande; men på den väg Förf. valt kunna inga koncisa och bestämda karakterer vinnas, hvarföre man snart tröttnar eller ock vänder sig till den rent vetenskapliga bearbetning, som Dübens handbok erbjuder. — Det yttre är snyggt och ändamålsenligt.

3. *Utkast till Växtrikets Terminologi af J. Arrhenius, Docens i Botanik vid Upsala universitet. Förra häftet. Upsala. Wahlström & Lästbom. 1842. 80 sid. lit. 8:o.*

Detta redan under loppet af sistförflutna året utkomna arbete skulle långt för detta anmälts, om ej Ref. väntat att få se det sednare häftet för att på en gång kunna redogöra för det hela, men som det ännu ej hitkommit, anser Ref. sig ej längre böra fördröja omnämmandet af det för handen varande. — Sedan Förf. i kort inledning (sid. 1—3) förklarar hvad man förstår med terminologi, äfvensom de hos vexterna förekommande organsystemer, afhandlas de termer, som afse roten (sid. 3—13), stjelken (13—32), stjelkens och öfriga vextdelarnes vapen (33—35), grenarne och stammen med hänseende till dem (35—38) samt bladen (39—80). — De hufvudsakliga och viktigare termerna för de särskilda delarne tyckas vara rätt fullständigt uptagna och förklaringarne adæquata och goda och att Förf. ej uplagt hela massan af de i sednare tider till följe af fina nyanser bildade egna termer, är något, som man ej kan lägga honom till last.

En annan fråga är, huruvida ett sådant arbete egentligen är af behofvet påkalladt, helst man i inledningen till Hartmans Flora har så pass mycken terminologi, som för undersökningen och bestämmandet af svenska florans vexter synes vara behöflig, och den, som för vextbeskrifningars utarbetande, o. s. v., anser sig vara i behof af en utförligare handledning, har att tillgå en mängd utländske arbeten i denna gren. Förf. säger i förordet att "närvarande utkast afser endast och allenast den första elementaruundervisningen, hvilken i Botaniken lämpligast börjas med terminologien." Denna åsigt kan Ref. ej bifalla; han anser att terminologien bäst inhämtas praktiskt och att, i händelse naturalhistoriens studium skall börja med lärandet af de särskilda termernas betydelse, kommer hågen för en vetenskaplig kännedom af naturprodukterna att dödas i sin födsel, liksom man svårigen kan medgifva att studiet af ett språk lämpligast och än-

damålsenligast börjas med lärandet af ordens betydelse i ett lexikon.

Hvad det yttre angår, motsvarar detta arbete ingalunda nutidens fordringar i det att papperet är groft och fullt.

4. *Neue Theorie der Befruchtung der Pflanzen. Gegründet auf vergleichende Untersuchung der wesentlichsten Verschiedenheiten im Baue der weiblichen Geschlechtsteile; von Dr. Th. Hartig. Braunschw. Vieweg. 1842. 44 pag., 1 pl. 4:o.*

Bland de fenomenen inom vextverlden, som redan från äldre tider ådragit sig upmärksamheten, intaga sexual-förhållanderna och det sätt, hvarpå fröbildningen för sig går, ett ganska viktigt rum. Då Linné grundade hela sin systematiska indelning af vextriket på dessa sexualförhållander, vunno dessa derigenom ännu mera ökad vikt. Han betraktade pollens inverkan på märket, såsom nödvändigt för befröningen hos alla fanerogama vexter, utan att just så noga redogöra för sättet, hvarpå denna inverkan försiggick, men hvarvid ståndareknappen med sitt pollen alltid ansågs representera de manliga och stylus med stigma de quinliga könsorganerna. Det var en lång följd af år, hvarunder man blindt fästade sig vid Mästarens åsigt och ord och de få invänningar, som då och då höjdes deremot, funno icke något gehör och föranledde icke en gång till någon skarpare och mera genomträngande undersökning af förhållandet. Det var en sednare tid förbehållet, att i detta, liksom så många andra hänseenden, företaga noggranna forskningar, för att skaffa visshet åt hvad man förut hardt nära på god tro antagit. Sådana undersökningar kunde icke heller med den nödiga precisionen anställas förrän mikroskoperna hunnit en betydligare grad af förbättring och det är äfven från denna period, som de med allvar och icke tröttnande ifver företagits och fortsatts. Men i och med detsamma hafva de mest motsatta och stridiga teorier framställts och försvarats. Det hör icke hit att framställa alla de särskilda åsigter som framlagts; utan Ref. vill allenast i allmänhet antyda hufvudskiljaktigheten mellan de tvenne sednast omfattade, för att derifrån öfvergå till redogörande för det arbete, hvars titel här ofvan är uptagen.

Amici, Brongniart och Rob. Brown visade att pollensäcken (d. v. s. den säck som pollenkulan i det att den kommer i beröring med märket bildar derigenom att dess inre hud utträder genom öppningarne på den yttre och utvexer till en liten säck) inträngde i det inre af sjelfva vextägget eller embryo, på det sätt att, sedan den trängt ned genom styli kanal ända till frörummet, ingår den i embryos groddöppning och genom öfverförandet af den befruktande vätskan förmedlar upkomsten af den blifvande vextens grodd på groddsäckens innersida. —

Schleiden har framställt den meningen, att pollensäcken icke allenast fortgick till embryos groddsäck utan inträngde i densamma och att grodden till den blifvande vexten bildade sig ej i groddsäcken utan i ändan af pollensäcken, som inträngt i och omgafs af groddsäcken; hvarifrån åter den slutsats drogs, att de quinliga organerna i sjelfva verket utgjordes af ståndare och pollen; således ett mot vanliga antagandet alldeles omvänt förhållande.

Denne motsättning i åsigtterne föranledde Hartig till anställande af sina observationer, hvars resultat han framställer i nu ifrågavarande afhandling, och hvilka gå ut på att ådagaläggas, att ståndare och pollen äro att betrakta såsom manliga, samt pistillen såsom innefattande de quinliga generationsorganerna.

Han antager hos fanerogama växter en fyrfaldig olikhet i afelsen: neml. *conceptio endogyna*, *conc. epigyna*, *conc. perigyna* och *conc. hypogyna*, hvilka i särskilda afdelningar afhandlas.

Till *conceptio endogyna* hänföras alla de fall då det befruktande ämnet uptages af germens inre delar, d. v. s. af embryo eller placenta. Förra eger rum då den af pollen bildade säcken omedelbart kommer till embryo, inträder genom dess groddöppning ända till det ställe, der tillfölje af befruktningen grodden skall bilda sig; t. e. hos *Coniferæ*. Sednare fallet inträffar åter, så snart man kan varseblifva pollensäckarne ända in i placenta, utan att de visa sig i embryos groddöppning; t. ex. hos *Oenothera*.

Såsom en *conceptio epigyna* betraktar Förf. de fall, då stylus, stigma eller de på stigma varande sughåren framställa sig såsom ingestionsorganer vid befruktningen. Såsom exempel på detta befruktningssätt medelst sjelfva stylus kunna isynnerhet *Campanulaceæ* tjena, hos hvilka pollenkulorna fästa sig på de hår, hvilka bekläda stylus. Dessa hår draga sig derefter tillbaka in i stylus ungefär så som då man på en handske intrycker fingertutan från spetsen inåt, till följe hvaraf stylus slutligen visar sig med alldeles glätt yta; de pollenkorn, som fastnat på håret, följa med detsamma och inneslutas deraf; sjelfva det befruktande ämnet måste man väl antaga genom cellväfnaden vidare fortledas till sin bestämmelseort, emedan någon annan kommunikationsväg ej är att tillgå. — Befruktning medelst sjelfva stigma eger rum i de fall, då icke någon bildning af pollensäckar kan varseblifvas på ett stigma, som ej är beklädt med hår utan naket; t. ex. hos *Nicotiana*, *Atropa* m. fl., hvilkas stigma befruktningstiden är täckt af ett klabbigt slem, hvilket uptager det befruktande ämnet, som derifrån ledes till sin bestämmelse. — Vid befruktningen med tillhjälp af de på stigma hos många växter befintliga sughår eller papiller eger stundom en bildning af pollensäckar rum, men stundom icke, hvilka

särskildta fall af Förf. särskildt genomgås och utvecklas. Hos de fleste *Compositæ* eger ingen sådan säckbildning rum.

Conceptio perigyna: en sådan anser Förf. förekomma hos *Reseda odorata*, hvarest kamformigt uphöjda rader af papillformigt framstående celler gå i rak linia från karpellbladens öfra föreningspunkt ända till nära basen af germen, precisot motsvarande ställningen af placenta och midtför de på inra sidan fästade ovula. På dessa fäster sig pollen, så att afl anledning är att antaga att dess innehåll medelst dessa papillartade celler ledes till de midtemot varande fröämna.

Conceptio hypogyna, eller då befruktningen skulle ske med tillhjälp af nedom germen varande blomdelar, tror Förf. sig hafva upptäckt hos *Passiflora*, hos hvilket slägte den nedanför ståndarne varande och för detta genus egna strålkranstorde utgöra det organ, som mottager pollenkulorna och leder dem till sin bestämmeelse. Flera omständigheter åbcropas, som gifva styrka åt detta antagande.

I en särskild afdelning framställas anmärkningar rörande den olika naturen af de på och i pistillen förekommande säcklika bildningar.

Den nu lemnade korta öfversigten må vara nog för att fästa upmärksamheten vid detta arbete, hvars innehåll omöjligen kan på ett tillfredsställande och klart sätt framställas utan en alltför stor vidlyftighet. De på den bifogade planchen meddelade teckningar äro äfven nästan oundvikligt nödvändiga för att få en tydlig insigt rörande de i arbetet framställda satser.

5. *Supplemente der Riedgrüser zu Schkuhrs Monografie, von Dr Gustav Kunze. Leipz. 1842. 1r Band 3:e Lief. pag. 83—122, tab. 21—30. 8:o.*

I detta häfte meddelas utförliga beskrifningar och noggranna figurer öfver följande arter: Tab. 21 *Uncinia tenuis* Pöpp. från Anderna i Chile; Tab. 22 *Carex Bönninghauseniæna* Weihe först upptäckt af Fries vid Stehag i Skåne, men ej beskrifven; derefter funnen i Westfalen och Bajern, samt slutligen i Danmark; Tab. 23. *C. rufina* Drejer från Grönland, och *C. nardina* Fr. från Junkersdalen i Norge och Virijaur i Luleå Lappmark, Rocky mountains samt Grönland i Norra Amerika; tab. 24 *C. subspathacea* Hornem. från Grönland och andra trakter af nordligaste Amerika; tab. 25. *C. Wormskjöldiana* Horn. (kallas på tab. *C. Michautii* Schwein.) särdeles i arktiska delar af Norra Amerika; t. 26. *C. setifolia* Kze från Chile; tab. 27 *C. Careyana* Dewey Newyork och Ohio i Nordamerika; tab. 28 *C. æstivalis* Curt. i Nord-Karolina &c. i norra Amerika; tab. 29 *C. stylosa* C. A. Meyer från Unalashka; en varietet (*C. nigritella* Drej.) förekommer i Grönland; tab. 30 *C. Schiedeana* Kze från Mexiko. — Ur texten till dessa arter vill Ref. här anföra följande: *Carex*

Bönninghauseniana anses af Fries såsom en underart under *C. axillaris* (se Mant. Nov. altera pag. 57); Författaren deremot anser dem såsom skiljda arter, ehuru han medgifver att de samsimellan stå i den närmaste förvantskap; *C. axillaris* skiljer sig genom bladaktiga bracteer, honaxens fjäll mörkare, frukterna sammantryckta, endast uptill med sträfva kanter, i spetsen tvåklufna med från hvarandra utstående tänder (dessa äro hos *C. Bönningh.* alldeles uprättstående och liggande tätt intill hvarandra). Förf. beskrifning och diagnos skiljer sig från den af Fries på anförda stället meddelade genom "spiculis plerisque basi apiceque masculis, superioribus sæpe mere masculis, inferioribus raro femineis". I fråga om *C. nardina* och dess synonymi omfattar Förf. den af Drejer framställda och mot Fries försvarade åsigt (se Bot. Not. 1842). — *C. subspathacea* Horn. diagnostiseras sålunda: spica masc. solitaria lineari, femineis 2—3 breviter pedunculatis erectis oblongis rarius ovatis; stigm. 3 (s. 2); utriculis subellipticis plano-convexis, breviter rostratis ore submarginatis; squama ovata mucronata trinervi basi amplexente longioribus; bracteis foliaceis spathaceis nervosis; culmo lævi; foliis planis apice scabris, caudice stolonifero. Den är närmast *C. salina*, men derifrån skiljd genom flera karakterer, och Förf. anser osannolikt att *C. salina* β . *mutica* Whlbnbg hör till näfvarande art, hvilken är ännu mera långt skiljd från *C. vaginata* och *C. livida*, hvarmed några författare velat förena den. — *C. Wormskjoldiana* är en dioecisk art, som från öfriga af samma afdelning skiljer sig genom helt och hållet håriga frukter. — *C. Careyana* står närmast *C. plantaginea* Lam. och *C. oligocarpa* Schk. — *C. æstivalis* åter är mest beslägtad med *C. gracillima* Schwein. — Som *C. stylosa* måhända kan förefinnas i de nordligare delarne af Skandinavien, anser Ref. ej ur vägen att här reproducera dess diagnos. Spica mascula solitaria; femineis 2—3 pedunculatis oblongo-cylindræis erectis infima bracteata, bractea foliacea vagina squamiformi-auriculata; stigm. 3; utriculis breviter stipitatis ellipsoideo-trigonis granulatis brevi-rostratis, ore subintegerrimis, stylo persistente exserto mucronatis, squama ovato-oblonga obtusa sublongioribus; culmo triquetro apice scabro basi foliato; foliis angustis linearibus margine scaberrimis; caudice repente cæspitoso. — Var. spicis femineis s. androgynis arrectis plerumque 3, utriculi rostro ore submarginato; culmo humili valido (*C. nigritella* Drej.) — Förf. anser denna art stå i temlig nära förvandskap med *C. glauca* Scop., ehuru derifrån tillräckligt skiljd.

Det häfte, hvars innehåll nu är anmäldt, motsvarar i alla hänseenden de tvenne förut utgifne; Ref. hoppas att snart få omtala ett nytt häfte af detta intressanta arbete.